

Tilaaaja:
Raisio-opisto
Mari Saarinen, suunnittelijaopettaja

Oma pulla mukaan -hanke

KYSELY ALUEELLISEN KURSSI- JA HARRASTUSTOIMINNAN KEHITTÄMISEKSI

raportti
18.12.2017
Mirkka Mattheiszen
mirkka.mattheiszen@oulook.com

1. LÄHTÖKOHDAT JA TOTEUTUSTAPA

Kyselyn tilasi Raisio-opisto ja sen laati Mirkka Mattheiszen. Mattheiszen laati laajemman kysymyspatteriston, josta tilaajan edustaja, suunnittelijaopettaja Mari Saarinen karsi ja muokkasi opiston tarpeisiin ja hankkeen tavoitteisiin sopivan suppeamman kyselyn. Saarinen on tavannut hankkeen aikana alueen järjestötoimijoita, ja muokkasi kysymyspatteristoa mm. näiden keskustelujen pohjalta.

Kyselyn tavoitteena oli **kartoittaa tilaajan määrittelemän asiakasryhmän koulutustarpeita yhdessä alueen järjestötoimijoiden kanssa**. Tilaaja vastasi kyselyn levittämisestä. Se suunnattiin viiden kunnan eli Raision, Maskun, Nousiaisten, Mynämäen ja Ruskon alueella asuville Raisio-opiston asiakkaille. Kyselyn tavoitteena oli sekä opiston oman opetustarjonnan että järjestöjen kanssa tehtävän koulutusyhteistyön kehittäminen uusien koulutusten järjestämiseksi.

Kysely toteutettiin sähköisenä Webropol-alustalla. Lopullinen kysely sisälsi 10 kysymystä sekä taustatietokysymykset ja yhteystietokysymykset arvontaa tai koulutusyhteistyöhön liittyvää yhteydenottoa varten. Kysymykset ovat luettavissa raportin liitteenä. (LIITE 1)

Kysely lähetettiin sähköpostitse 2009 vastaanottajalle. Avointa verkkolinkkiä ei käytetty. Kysely oli avoinna 10 päivää. Vastajien kesken ilmoitettiin arvottavan viisi Raisio-opiston kurssilahjakorttia. Vastauksia saatiin 621. **Vastausprosentti oli siis 30,9 %**.

Mirkka Mattheiszen laati kyselyn tuloksista nyt käsillä olevan kirjallisen raportin. Kyselyn PDF-muotoinen Webropol-raportti on toimitettu täydellisenä tilaajalle.

2. TULOKSET

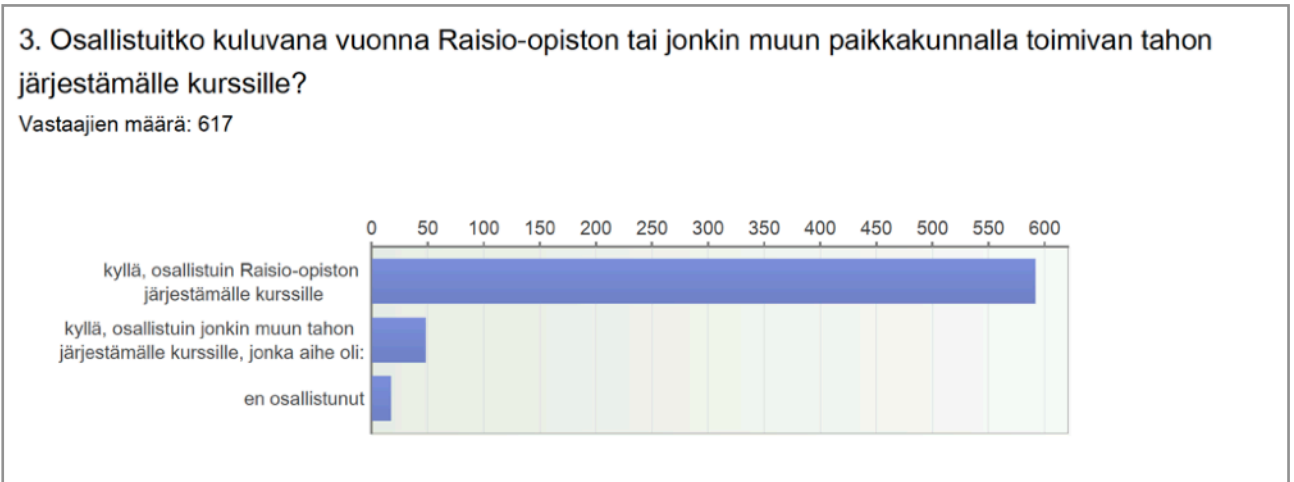
2.1. Vastajat

Vastaajista 264 henkilöä eli **42,5 % ilmoitti asuvansa Raisiossa**. Seuraavaksi eniten eli 106 hlöä, 17 % vastaajista ilmoitti asuinpaikakseen Maskun. 80 henkilöä eli 12,9 % asui jossakin muualla kuin Raisio-opiston varsinaisella toiminta-alueella. Enemmistö näistä vastaajista ilmoitti asuvansa Turussa. Kaikista Raisio-opiston toiminta-alueen kunnista saatiin vastauksia: Mynämäestä 77, Ruskolta 53 ja Nousiaisista 41 henkilöä.

85,2 % vastaajista oli naisia, 14,5 % miehiä ja kaksi henkilöä eli 0,3 % vastasi kohtaan ”muu / en halua ilmoittaa”.

2.2. *Osallistuitko kuluvana vuonna Raisio-opiston tai jonkin muun paikkakunnalla toimivan tahon järjestämälle kurssille?*

90,3 % vastauksista kertoi osallistumisesta Raisio-opiston kurssille, 7,2 % jonkun muun tahon järjestämälle kurssille. Vastauksia kysymykseen kertyi 654 eli osa oli osallistunut sekä Raisio-opiston että jonkin muun tahon järjestämälle kurssille. 2,4 % vastaajista ei ollut osallistunut kummankaan järjestämälle kurssille.

Vastauksia analysoitaessa on huomioitava, että kysely lähti ainoastaan Raisio-opiston opiskelijatietokannassa oleville vastaanottajille. Tämä selittää jakauman.

Kysymyksessä oli avoin kohta, jolla kartoitettiin sitä, millaisille muun tahon järjestämille kursseille vastaajat olivat osallistuneet. Vastauksissa nousivat esiin mm. liikuntakurssit, kädentaidot ja kielten kurssit. Yksittäisinä järjestäjinä mainittiin Maskun kunta, toinen kansalaisopisto (Auralan kansa[n-lais]opisto, Naantalin opisto) sekä Maskun-Lemun Martat.

Kysymyksen vastauksia analysoitaessa on huomioitava mahdollinen huolimattoman luennan tai väärinymmärtämisen mahdollisuus: Avoimeen kohtaan oli vastattu myös ”Raision työväenopisto”. On siis mahdollista, että osa mainituista kursseista, joista on ilmoitettu aihe, mutta ei toteuttajaa, olisivatkin Raisio-opiston järjestämiä.

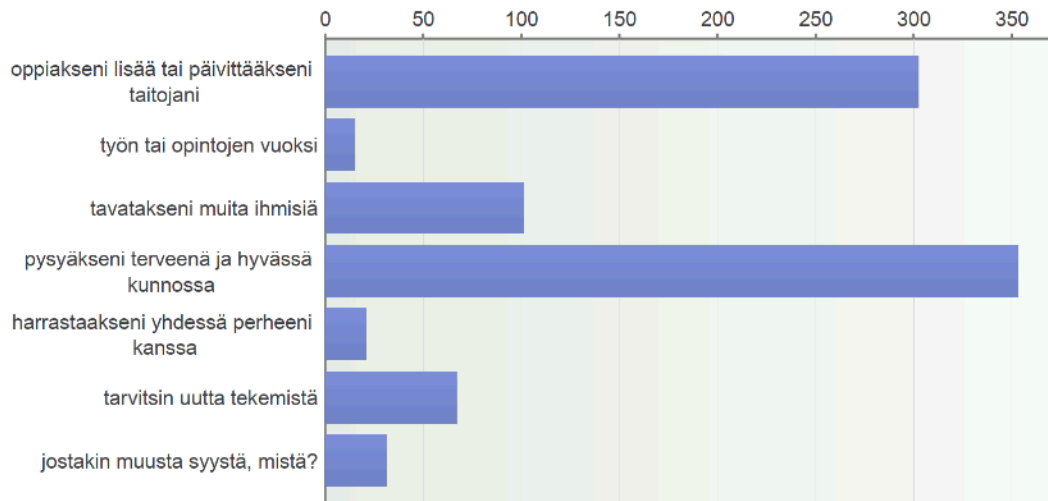
2.3. Osallistuin kurssille:

Kysymyksessä kartoitettiin syytä osallistua em. kursseille. **Tärkeimmäksi syyksi osoittautui pysyäkseen terveenä ja hyvässä kunnossa (39,7 %).** Tätä vastausta tukevat myös kysymyksen 7 vastaukset (ks. raportin luku 2.5), joilla kartoitettiin vastaajien tulevia toiveita kursseille. Toiseksi tärkeimmäksi syyksi ilmoitettiin *oppiakseni lisää tai päivittääkseni taitojani* (34 %). Vaihtoehto *tavatakseni muita ihmisiä* sai kolmanneksi eniten vastauksia, mutta selvästi edellä mainittuja vähemmän eli 11,4 %. Jostakin muusta syystä mainitsi osallistuneensa 31 henkilöä eli 3,5 %. Näihin syihin kertyi tarkennuksia avoimessa vastauskohdassa.

Raisio-opiston asiakaskyselyn tuloksia on kiinnostava verrata vapaan sivistystyön vaikuttavuutta ja hyötyjä koskeviin tutkimuksiin (esim. Bell 2014, Jokinen & Poikela & Sihvonon 2012, Manninen & Luukannel 2008, Manninen 2015), joissa yleensä keskeiseksi nousevat sosiaaliset verkostot ja yhteisöllisyys. Fyysinen terveys kerää näissä tutkimuksissa yleensä vähemmän mainintoja (Bell 2014).

4. Osallistuin kurssille:

Vastaajien määrä: 613

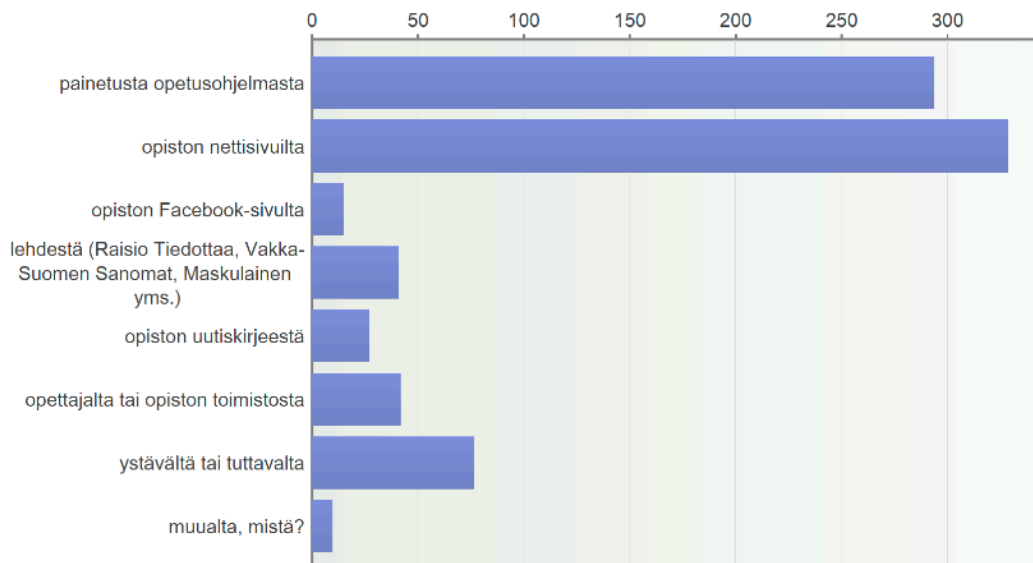

2.4. Sain tiedon Raisio-opiston kurssista:

Kysymyksen vastaukset osoittavat, että **opiston nettisivut (39,7 %)** ovat nousseet perinteisen painetun opetusohjelman (35,4 %) rinnalle ja jopa sitä merkittävämmäksi kanavaksi saada tietoa opiston kursseista. Tässä on kuitenkin huomioitava, että kysely lähetettiin sähköpostitse, eli on syytä olettaa vastanneiden olevan tottuneita käyttämään tietotekniikkaa ja asioimaan tietoverkossa. Tämä saattaa vääristää tulosta suhteessa koko otantaan.

5. Sain tiedon Raisio-opiston kurssista:

Vastaajien määrä: 617

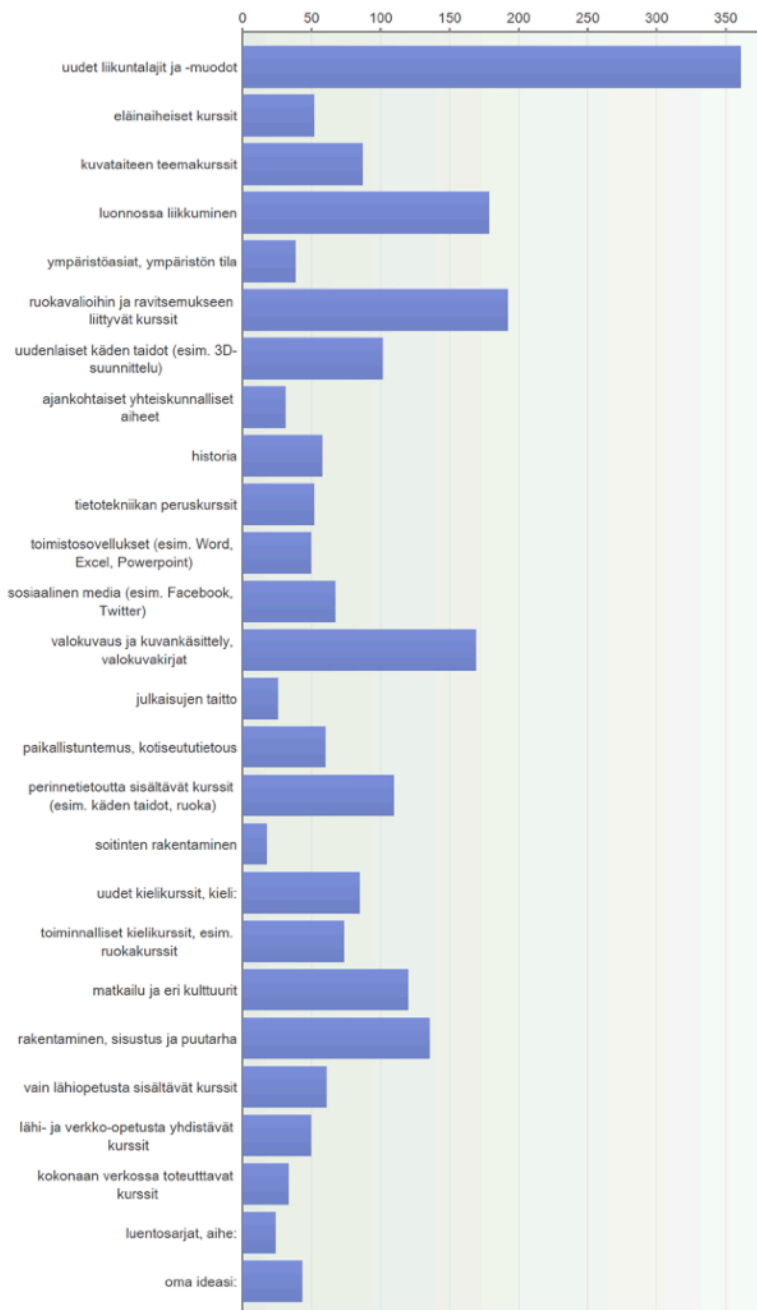
Vastauksia kertyi 827 eli moni hakee ja saa tietoa useamman kanavan kautta. Opiston oma Facebook-sivu osoittautui vähiten merkittäväksi (1,7 %) kanavaksi, mikä voi kertoa monesta

eri asiasta: joko sitä ei hyödynnetä tehokkaasti opiston kurssiviestinnässä tai vastaajat eivät käytä sitä aktiivisesti.

2.4. Sain tiedon jonkin muun tahon järjestämästä kurssista:

Myös tässä kysymyksessä merkittäväksi nousi tietoverkko. Vastauksia kertyi 196 kappaletta. 49,5 % kertoi saaneensa tiedon [eri kurssien järjestäjien?] nettisivuilta. Tässä ryhmässä lehti nousi merkittävämmäksi (20,4 %) kanavaksi saada tietoa kursseista kuin vastaavasti opiston kohdalla (4,8%). Toisaalta tämä saattaa kertoa myös siitä, että muut kurssi- ja koulutustoimintaa järjestävät tahot ilmoittavat lehdissä kursseistaan useammin kuin Raisio-opisto.

2.5. Mitkä seuraavista kurssiaiheista ja opiskelutavoista vaikuttaisivat kiinnostavilta?

Tähän kysymyskohtaan kyselyn laatijat olivat listanneet 25 sellaista aihetta, joita Raisio-opistossa ei ole kovin laajasti tai ei tällä hetkellä lainkaan tarjolla. Lisäksi oli avoin kohta vastaajien omille ideoille. Kysymys tuotti runsaasti vastauksia eli 954 kpl.

Toivotuimmaksi nousivat uudet liikuntalajit ja -muodot (37,7 %). Toiseksi toivotuimpia (20,1 %) olivat ruokavalioiden ja ravitsemukseen liittyvät kurssit ja kolmanneksi luonnossa liikkuminen (18,7 %). Tämä vahvistaa nykytilannetta: Raisio-opisto tarjoaa lukuvuonna 2017-18 411 kurssia. Niistä yhteensä 121 eli 29,4 % on sijoitettu otsikoiden 'Tanssi, liikunta ja terveys' ja 'Kotitalous' alle.

Ensimmäinen selkeä tulevaisuuden kurssitarjonnan kehittämiseen johdettava vastaus löytyy kolmannelta sijalta: 17,6 % vastauksista osoittaa tarvetta valokuvauksen ja kuvankäsittelyn tai valokuvakirjoja käsitteleville kursseille. Tällaisia kursseja on tällä hetkellä Raisio-opistossa tarjolla 7. Yli sata merkintää saivat myös rakentaminen, sisustus ja puutarha, matkailu ja eri kulttuurit, perinnetietoutta sisältävät kurssit (esim. käden taidot, ruoka) sekä uudenlaiset kädentaidot (esim. 3D-suunnittelu).

Oma ideasi -kohtaan kertyi 42 avointa vastausta, ja niitä kannattaakin yllä mainittujen ohella huomioida Raisio-opiston tulevaa koulutustarjontaa suunnitellessa. Nämä ideat on toimitettu tilaajalle täydellisen PDF-raportin muodossa. Yksittäisistä vastauksista nousee esiin mm. toisaalta (valtakunnallista tai paikallista) historiaa käsittelevät aiheet (esim. kansalaisista 1917-18, keskiaika, Raision historia, taidehistoria) ja toisaalta vahvasti tässä ajassa kiinni olevat aiheet (esim. lähialueen luonto, henkinen kasvu, erityisherkyys, videoiden teko, tieto sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöistä, sote). Avoimissa vastauksissa kertyi myös kiitosta ja toiveita uusintaa jokin aiemmin tuotettu kurssi tai luento, kuten "jatkoa Bullet Journalille" tai "Paikallishistoriaa kävelen". Kielikursseja toivottiin runsaasti. Perinteisten tai Raisio-opistossa jo tarjolla olevien kielten lisäksi mainintoja saivat mm. saame, arabia, kreikka ja viro.

2.6. Millaisia toiveita sinulla on oman paikkakuntasi kurssitarjonnan suhteen? Mitä tällä hetkellä on hyvää? Millaista toimintaa toivoisit lisää?

Kyselylomakkeen kohdassa 8 oli tilaa avoimille vastauksille. Tämä kohta tuotti **keskeisimpiä tuloksia kyselyn tavoitteeseen nähden**. Vastauksia kertyi 294. Osa vastauksista ovat kiitoksia nykytilanteesta. Osassa toivotaan lisää tarjontaa tiettylle alueelle (Mynämäki, Mietoinen, Rusko). Suuressa osassa toivotaan jotain muutosta tiettyyn nykyiseen kurssiin tai opetustilaan, kuten "Kuvataiteiden kurssitarjonta on hyvä mutta kurssien tunteja voisi olla enemmän. Esimerkiksi kuvanveistossa ja keramiikassa kaksi tuntia 15 minuuttia on melko lyhyt. Käytettävälle materiaaleille toivoisin enemmän säilytystilaa" tai "Liikunta-aiheista kurssitarjontaa enemmän ja muutakin kuin joogaa" tai "Jooga on ehdottomasti hyvää, tarjonta voisi olla monipuolisempaa ja laajempaa. Salit saisi olla parempia, vanhan kauppiksen luokkatila ei oikein houkuta joogaamaan". Avoimet vastaukset on toimitettu tilaajalle kokonaisuudessaan osana PDF-muotoista raporttia. Niiden tuloksia pohditaan myös tämän raportin luvussa 3: JOHTOPÄÄTÖKSET.

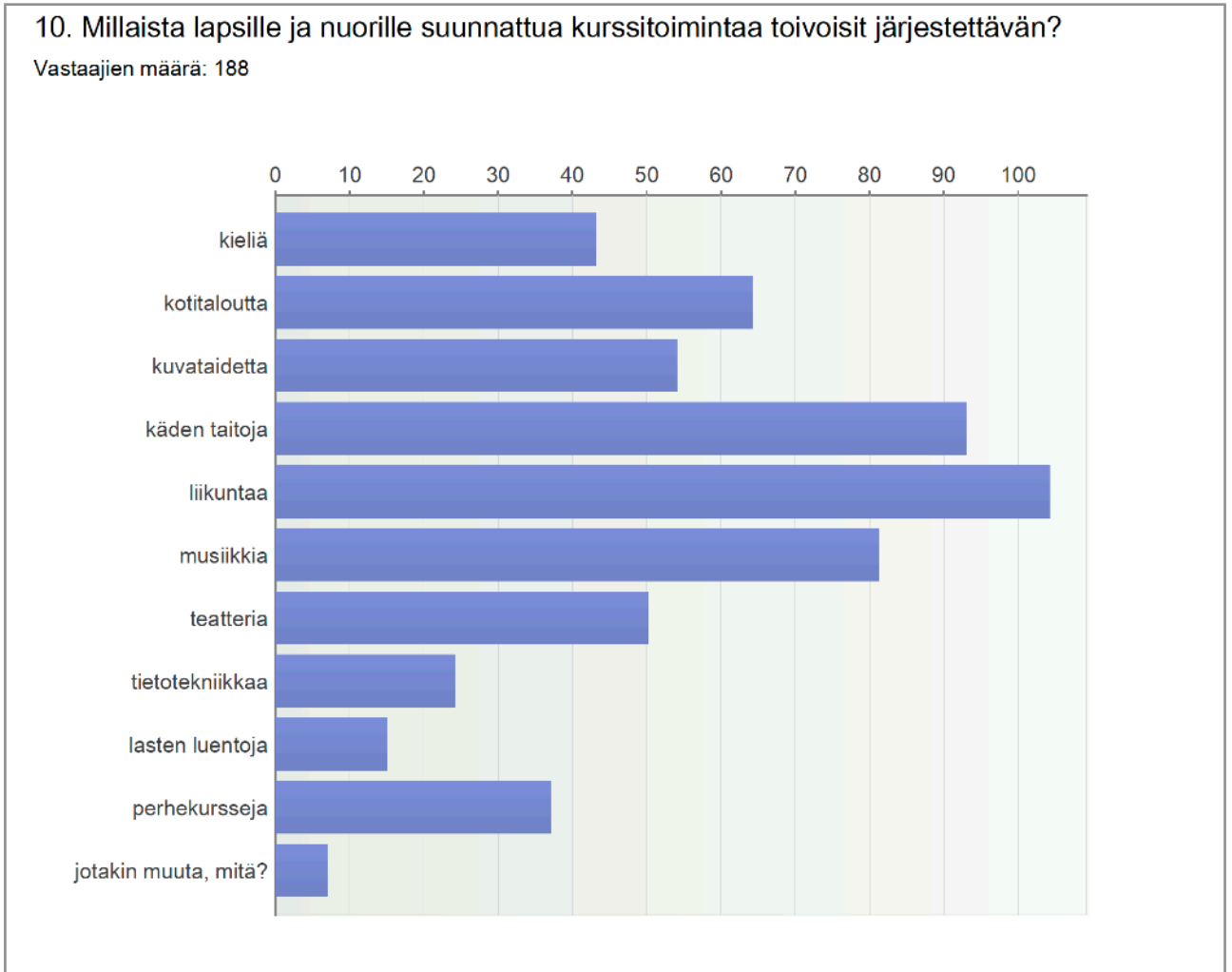
Liikunta ja kielet nousevat esiin erittäin monessa nykytarjontaa kiittävässä tai tarjonnan lisäämistä tai monipuolistamista toivovassa vastauksessa. Raisio-opiston nykyistä kurssitarjontaa kiitetään monipuoliseksi useassa vastauksessa.

2.7. Mikäli talouteesi kuuluu alle 18-vuotiaita lapsia tai nuoria, osallistuiko joku heistä kuluvan vuoden aikana paikkakunnalla järjestetyille kursseille?

Kysymykseen vastanneista 188 henkilöstä vain 19 vastasi kyllä, Raisio-opistossa ja 5 vastasi kyllä, jonkin muun tahon järjestämälle kurssille, minkä? 164 henkilöä eli **87,2 % vastasi, että talouteen kuuluva alle 18-vuotias nuori ei osallistu minkään tahon järjestämälle kurssille**. Tämä voisikin olla tulevaisuudessa tarkemman kartoittamisen kohde: Johtuuko vähäinen osallistuminen tarjonnan puutteesta tai osallistumishalukkuuden ja / tai -mahdollisuuksien vähäisyydestä, muiden harrastusten määrästä tms.?

2.8. Millaista lapsille ja nuorille suunnattua kurssitoimintaa toivoisit järjestettävän?

188 vastaajaa ja 609 vastausta ohjannevat Raisio-opiston tulevan kurssitarjonnan kehittämistä. Näiden vastausten perusteella vanhemmat toivovat **lapsilleen ja nuorilleen eniten liikuntakursseja (17,08 %)**, mutta myös kädentaidot (15,2 %), musiikki (13,3 %) ja kielet (13,1 %) nousevat halutuiksi. Avoimiin kohtiin kertyneitä seitsemää ideaa kannattanee myös pohtia. Niihin palataan raportin luvussa 3.

2.9. Oletko aktiivisesti mukana paikkakunnalla toimivan yhdistyksen, järjestön, seuran tai muun tahon toiminnassa (esim. hallituksen jäsen tai muu aktiivitoimija)?

582 henkilöä vastasi tähän kohtaan. **20 % vastanneista toimii aktiivisesti jossakin yhdistyksessä.** Tämä on tärkeä tieto Raisio-opiston tulevaa järjestöyhteistyötä kehitettäessä. Kysymyksen avoimessa kohdassa mainittujen yhdistysten määrä on suuri, mikä voisi viestiä uusista yhteistyömahdollisuuksista: **tähän kysymykseen vastanneet ovat niitä, jotka tuntevat ennestään sekä Raisio-opiston että jonkin alueella toimivan yhdistyksen toimintaa.**

Tämän ja kahden seuraavan kysymyskohdan tarkemmat vastaukset ja kertyneet yhteystiedot on toimitettu tilaajalle kokonaisuudessaan.

3.0. *Olisitko itse tai olisiko edustamasi taho kiinnostunut toteuttamaan opiston kanssa yhteisiä kursseja tai muuta yhteistä toimintaa (esim. luennot, tapahtumat jne.)?*

Tämän kysymyksen vastanneista 472 henkilöstä **36 ilmoittaa olevansa kiinnostunut toteuttamaan yhteistyötä**. Muutamasta avoimen kohdan vastauksesta ilmeni, että yhdistys toteuttaa jo yhteistyötä tai harkitsee sitä. 20 konkreettista ehdotusta saatiin myös. Ne on toimitettu tilaajalle.

3.1. *Oletko itse toiminut kouluttajana tai ohjannut harrastustoimintaa?*

555 vastanneesta 85 ilmoittaa toimineensa aiemmin ohjaajana. Avoimiin vastauksiin kertyi 79 erilaista kurssia tai aluetta, joista vastaajilla on ohjaajakokemusta. Lisäksi saatiin kuusi sellaista aihealuetta, jolta vastaajalla ei ollut aiempaa ohjaajakokemusta, mutta josta voisi olla kiinnostusta. **Kysymys 13 tuotti tärkeää ja hyödynnettävää tietoa, kun kehitetään Raisio-opiston ja jonkin järjestötoimijan ohjaajayhteistyötä**. Vastaukset on toimitettu kokonaisuudessaan tilaajalle. 116 kouluttajana tai ohjaajana toimimaan kiinnostunutta vastaajaa jätti yhteystietonsa Raisio-opiston yhteydenottoa varten.

3.2. *Vapaamuotoista palautetta*

124 vastaajaa antoi vapaamuotoista palautetta, joista kaikki koskivat Raisio-opiston toimintaa. Kyselyä itsessään ei kommentoinut yksikään vastanneista. Palaute on toimitettu tilaajalle kokonaisuudeen osana täydellistä PDF-raporttia.

Useassa vastauksessa kiiteltiin monipuolista kurssitarjontaa ja jotakuta ohjaajaa nimeltä. Kiitoksissa mainittiin nimeltä joku ohjaaja 20 kertaa. 11 kiitosta kohdistui ohjaukseen vastaajaan mainitsemalla yksittäisellä kurssilla. Myös kriittisiä huomioita tietyistä ohjaajista tai ohjaustavoista esitettiin, mutta nämä jäivät määrällisesti vähäisiksi.

Muutama vastaus kritisoi myös opiston viestintää tilanteessa, jossa ilmoittautuminen oli alkanut aiempia vuosia aiemmin, jo ennen painetun kurssiohjelman ilmestymistä. Vastaajat ovat kokeneet jääneensä tässä vailla informaatiota.

3. JOHTOPÄÄTÖKSET

Jyri Manninen on useassa tutkimuksessaan ja artikkelissa todennut, että kansalais- ja työväenopistoissa käytössä oleva koulutussuunnittelun malli on toimintaa uusintava, ei uudistava (Manninen 2015). Myös Jari Mäkelä on korostanut kurssitarjonnan perusrungon opistoissa uudistuvan hitaasti, vaikka ideoinnilla olisi kaikki mahdollisuudet ”olla villiä ja vapaata”. Pysähtyneisyyttä ja uusintavaa periaatetta pitävät Mäkelän mukaan yllä yhtäältä valtion ja kuntien hallinta ja ohjaus ja toisaalta opettajien rooli kurssisuunnittelussa: siinä korostuvat samaan aikaan uusien kurssien ideointi ja toisaalta taas omien kurssien ylläpitäminen, mikä Mäkelän mukaan usein johtaa pysähtyneisyyden ylläpitoon. (Mäkelä 2017.)

Ylläpitäjän ohjauksen ja opettajien lisäksi seuraavan vuoden kurssitarjontaan vaikuttavat kurssitoiveet. Jyri Mannisen mukaan kurssitarjonta rakentuu pääasiassa nykyisten aktiivisten osallistujien esittämiin toiveisiin. Opistot kehittävät toimintaansa ensisijaisesti keräämällä asiakaspalautetta, jonka pääasiallinen tarkoitus on kurssitoiveiden keruu. (Manninen 2015).

Uudistavaan kurssisuunnitteluun voitaisiinkin päästä käsiksi esim. järjestöyhteistyön avulla.

Raisio-opiston teettämä kysely jaettiin ainoastaan Raisio-opiston nykyisille asiakkaille, minkä voidaan Mannista tulkiten nähdä vahvistavan uusintavaa kurssisuunnittelua. Kysely on tarkoitettu jakaa seuraavaksi alueellisten järjestötoimijoiden jäsenistöille näiden niin halutessa. Kyselyä hyödynnettäessä jatkossa kannattaneen pohtia järjestötoimijoiden osallistamista kysymyspatteriston muokkaamiseen.

Raisio-opiston teettämä kysely mahdollistaa **kurssitarjonnan** uudistavaa kehittämistä. Tällöin kyselystä nousevat pikemmin yksittäiset vastaukset kuin määrällisesti painottuneet vastaukset. Esimerkiksi kyselyn kohdassa 8 oli tilaa avoimille vastauksille, joita voidaan hyödyntää kurssisuunnittelussa:

- "Luonnossa liikkumista ja samalla esim, kasvien tunnistusta tai lintujen äänien kuuntelua ja tunnistamista."
- "Luonto, retkeily."
- "Taiteen lyhytkursseja eri aiheista."
- "Sieni- ja villivihanneslyhytkurssit olisivat myös tervetulleita."
- "Yksittäisiä luentoja historiasta ja ajankohtaisista aiheista."
- "Lyhyitä kursseja ikäihmisille eri aiheista - pysyäksemme mukana "maailman menossa".
- "Kitaran soittaminen yli 12v + aikuiset."
- "Kasvisruokakurssi."
- "Kiinalaisen ruuanvalmistuskurssi."
- "Geokätköily koko perheelle."
- "Lyhyitä kursseja esim. viikonloppu askartelusta."
- "Toivon liikuntarajoitteiselle mahdollisuutta harrastukseen."
- "Talvilajeja voisi lisätä ohjelmaan esim tiiviskursseina. Itseä kiinnostaisi esimerkiksi aikuisten luistelukoulu."
- "Eläinten hyvinvointiin liittyvät kurssit myös kiinnostaisivat."

Lasten ja nuorten kurssien suunnitteluun voidaan ammentaa ideoita kysymyksen 10 avoimista vastauksista:

- "Robotti yms. Tekniikkaan liittyviä kursseja. Atk-laitteiden kokoamis/rakennuskurssi, koodausta"
- "Linnunpöntön rakentaminen, askartelukurssi kierrätysmateriaaleista, Muskari alle kouluikäisille illalla,"
- "koululaisille miten teet esitelmän videona (ääni,kuva,leikkaus,editointi), sakkikurssi yli 12v, uimakoulu(jossa voi suorittaa kandi, maisteri uimamerkin ulpukassa), frisbeegolfkurssi, ensiapukurssi, alkusammutuskurssi,
- "Mindfulness lapsille"
- "Vkl-kursseja, koska kuljemme kauempaa"
- "kehitysvammaisille tv-taitoja ylläpitävää"
- "esim aikuinen lapsi viikonloppukurssi"
- "Nikkarointia, sitä ei tahdo enää oppia missään!!!"

Kyselyn tavoitteena oli kartoittaa koulutustarpeita, jotta opiston tarjontaa voidaan kehittää yhdessä alueen järjestö- ja muiden toimijoiden kanssa. Varsinaisia konkreettisia suuntaviivoja **yhteistyön kehittämiseksi** ei kysymyksistä määrällisen tarkastelun avulla löydy.

Aiemmin tarjonnassa olleita ensiapukurssseja toivottiin useammassa vastauksessa. Niitä on toteutettu Raisio-opiston ja SPR:n yhteistyönä. Muutamassa vastauksessa mainitaan kirjasto tai sen tilat:

- "Raisio-opisto ja kirjasto ja sen yhteispalvelupiste ovat hyviä erilaisten kurssien ja tapahtumien järjestäjiä, joita voisin käyttää hyödykseni enemmänkin."
- "Olisiko mahdollista järjestää esim. Martinsalissa luentoja ajankohtaisista tai historiallisista yhteiskunnallisista asioista. Luennoitsijoina tutkijat, professorit ym. alan asiantuntijat."

Yksi mahdollinen tulevaisuuden yhteistyömuoto voisi olla **ohjaajayhteistyö** alueen muiden toimijoiden kanssa. Tällöin Raisio-opiston kyselyn vastauksista nousee muutama yksittäinen ajatus, joita voinee hyödyntää:

- "Liikuntaa on riittävästi, mutta osalla ohjaajista ei ole laadukasta työtä."
- "Kuvataideopetuksen tasoa pitää parantaa, etenkin ohjaajan aktiivisuutta ja paneutumista opiskelijoiden yksilöllisiin haasteisiin (N.N.). Tällä hetkellä epätydyttävää eikä houkuttele

harrastajia, jotka hakeutuvat muualle. Sunnuntaimaalareista mallia. Akvarellia ja akryylia lisää.”

Vaihtelua opetushenkilöstöön ja välineitä uudistaa ohjausta voisi siis tulevaisuudessa saada kehittämällä järjestöyhteistyötä. Toisaalta erittäin monessa vastauksessa kiitetään Raisio-opiston nykyistä osaavaa opetushenkilöstöä yleisesti, tietyillä kursseilla tai nimeltä mainiten.

Kyselyn eri kohdissa kertyi yksittäisiä kriittisiä huomioita Raisio-opiston ohjaustoiminnasta. Kriitikki kohdistui esim. kurssikertojen toistumiseen keskenään liian samanlaisena tai ohjaajan pätevyyteen. Vaikka näitä kriittisiä kommentteja ja uudistustoiveita oli määrällisesti vähän, niitä on syytä tarkastella jos Raisio-opistossa kehitetään ohjaajayhteistyötä järjestötoimijoiden kanssa.

”Haluaisin osallistua kielikurssille, jonka opettaja/vetäjä puhuisin ko kieltä äidinkielenään.”

”Kauan samaa kurssia pitänyt opettaja vois vähän uudistautua.”

”[- -] Koko syksy on ollut samanlaisia tunteja. Ovat ruvenneet kyllästyttämään eikö ohjaajan pitäisi muuttaa tuntien sisältöä että se kiinnostaisi kävijöitä. [- -]”

”[- -]kurssin opettaja ei opeta vaan teettää kaikki tunnit pari tai ryhmä työskentelynä. Jos jostain asiasta haluaa jotain tietää pitää kysyä erikseen. Tunnit on itseopiskelua. 50€ tästä kurssista on liikaa.”

”Enemmän ohjausta. Voisi kysyä tietääkö kaikki mitää tekee seuraavaksi kerraksi. Ohjaajalta enemmän aktiivisuutta kurssilaisten ohjaamiseen.”

Laadullisesti arvokkainta tietoa tulevaisuuden yhteistyön kehittämiseksi kertyi lomakkeen viimeisistä kysymyksistä. Yhteistyöstä kiinnostuneet saivat jättää yhteystietonsa kyselylomakkeen sellaiseen kohtaan, josta ne on mahdollista yhdistää yksittäisiin vastauksiin. Vain kahdeksan vastaajan kohdalla täyttyivät kaikki seuraavat ehdot:

- 1. Oletko aktiivisesti mukana paikkakunnalla toimivan yhdistyksen, järjestön, seuran tai muun tahon toiminnassa (esim. hallituksen jäsen tai muu aktiivitoimija)? - Kyllä, missä:*
- 2. Olisitko itse tai olisiko edustamasi taho kiinnostunut toteuttamaan opiston kanssa yhteisiä kursseja tai muuta yhteistä toimintaa (esim. luennot, tapahtumat jne.)? - Kyllä, aihe:*
- 3. Oletko itse toiminut kouluttajana tai ohjannut harrastustoimintaa? Kyllä, aihe: / en, mutta olisin kiinnostunut toimimaan ohjaajana, aihe:*
- 4. Jätäthän yhteystietosi (vähintään puhelinnumeron tai sähköpostiosoitteen) jos olet kiinnostunut toimimaan kouluttajana Raisio-opistossa.*

Kyselyn toteuttaja on toimittanut nämä vastaukset tilaajalle erillisenä liitteenä yksityisyyden takaamiseksi ja yhteistyöidean suojaamiseksi. (LIITE 2, ei julkaistavaksi.) Lisäksi toteuttaja toimitti tilaajalle suoran verkkolinkki Webropol-kyselyn suodatettuun raporttiin, jossa kaikkien yhteystietonsa tähän kohtaan jättäneiden vastauksia voidaan tarkastella yksittäin. (LIITE 3) Näiden henkilöiden kautta voidaan päästä kiinni **uudistavaan kurssisuunnitteluun**.

Jyri Manninen ja Saara Luukannel ovat tutkineet vapaan sivistystyön piiriin kuuluvien opintojen vaikutuksia aikuisopiskelijoiden näkökulmasta. Heidän tutkimuksensa mukaan opiskelumotiiveissa korostuvat kiinnostavien asioiden oppiminen, sosiaalinen vuorovaikutus ja vaihtelunhalu, ”mutta opiskelulla voi olla myös ammatillisia tavoitteita, joilla on ollut vaikutusta osallistumiseen 60 % kohdalla osallistujista.” (Manninen & Luukannel 2008).

Raisio-opiston kyselyn laatijan toimittamassa laajassa patteristossa kursseille osallistumisen motiiveja kartoittavassa osiossa oli lopullista kyselyä laajemmin tarjolla vaihtoehtoja, mm. vastaajan ammatilliseen kehittymiseen, työsuhteeseen tai opiskeluihin liittyen. Olisiko jatkossa tarpeen pohtia myös kurssitarjonnan kehittämistä asiakkaiden ammatillisen kehittymisen tarpeista ja niihin vastaamisesta yhteistyössä järjestötoimijoiden kanssa? Muutama Raisio-opiston kyselyyn yhteystietonsa jättäneistä ja osaamistaan kuvanneista vastaajista tarjosi suoraan tietyn ammattiryhmän osaamisen kehittämiseen liittyvää kurssitoimintaa. Nämä ehdotukset on toimitettu kyselyn tilaajalle erikseen.

Manninen & Luukannel ovat muodostaneet tutkimuksessaan kuvitteellisen keskiverto-opiskelijan. Aikuisopiskelu voi antaa hänelle ”esimerkiksi yhteisöön kuulumisen tunteen ja sosiaalisen vuorovaikutuksen mahdollisuuden (opiskeluprosessiin liittyvät hyödyt) ja tuottaa kansainvälisyys- ja kulttuuriosaamista ja atk- taitoja (oppiminen ja osaaminen), joiden avulla mahdollistuu matkailu ja vieraisiin kulttuureihin tutustuminen ja ajan tasalla pysyminen (välittömät hyödyt). Opiskelu ja uusi osaaminen lisää itsevarmuutta ja itseluottamusta ja laajentaa elämänpiiriä (rinnakkaisvaikutukset), mikä puolestaan lisää henkistä hyvinvointia ja tuo uutta elämänsisältöä (seurannaisvaikutukset).” (Manninen & Luukannel 2008.)

Raisio-opiston kyselyn perusteella muodostuu vastaavasti seuraavanlainen **keskiverto-opiskelija**: Raisiossa asuva nainen, joka osallistuu Raisio-opiston kursseille pysyäkseen terveenä ja hyvässä kunnossa sekä oppiakseen lisää tai päivittääkseen taitojaan. Hän saa tietoa opiston toiminnasta eniten opiston nettisivuilta, mutta lukee melkein yhtä ahkerasti painettua opinto-ohjelmaa. Muiden toimijoiden kurssitarjonnasta hän saa tiedon lehdestä. Eniten hän toivoo alueen kurssitarjonnasta uusiin liikuntalajeihin ja -muotoihin liittyviä kursseja sekä jonkin verran myös ruokavalioihin ja ravitsemukseen liittyviä kursseja. Hän on erittäin tyytyväinen Raisio-opiston tämän hetken kurssivalikoimaan ja ohjaajiin, joiden kursseille hän osallistuu. Hänen taloudessaan asuva lapsi tai nuori ei osallistu minkään alueella toimivan tahon kursseille. Jos hän toivoisi näiden järjestävän jotakin kurssitoimintaa lapsille ja nuorille, se olisi liikuntaa, kädentaitoja, musiikkia tai kieliä. Raisio-opiston keskiverto-opiskelija ei toimi aktiivisesti missään yhdistyksessä.

Raisio-opiston teettämän kyselyn tavoitteena oli kartoittaa koulutustarpeita, jotta opiston tarjontaa voidaan kehittää yhdessä alueen järjestö- ja muiden toimijoiden kanssa. Kysely tuotti yksittäisiä ideoita yhteistyön kehittämiseksi, mutta laajempien konkreettisten suuntaviivojen löytäminen edellyttää vielä **jatkokartoittamista**.

Kyselyyn vastanneista Raisio-opiston asiakkaista viidennes toimii aktiivisesti jossakin yhdistyksessä. Nämä 116 henkilöä ovat avainasemassa haettaessa konkreettisia keinoja opetussyhteistyön kehittämiseksi, sillä he tuntevat entuudestaan sekä Raisio-opiston että jonkin alueen järjestön toimintaa. Jatkossa kannattaa harkita tällaisille Raisio-opiston nykyisille asiakkaille suunnattavaa erillistä ja tarkempaa kyselyä.

Tulevaa opetussyhteistyötä varten kysely tuotti yksittäisiä arvokkaita kontakteja alueella toimiviin potentiaalsiin yhteistyökumppaneihin. Jatkossa nämä yhteistyöehdotukset kannattaa mahdollisuuksien mukaan käydä huolellisesti läpi osana lukuvuoden suunnitteluprosessia. Tässä työssä avainasemassa ovat opistojen suunnittelijat. Jari Mäkelä on todennut tutkimuksessaan, että suunnittelijoilla on erittäin keskeinen rooli, koska he hallitsevat suunnittelua aina ideoinnista alkaen, resurssien käyttöön ja opettajien ohjaamiseen asti. Hänen tutkimissaan opistoissa rehtorien rooli on kurssitarjonnan muodostamisessa vähäinen. Opettajien rooli suunnittelussa puolestaan saattaa johtaa pysähtyneisyyden ylläpitoon, sillä yhtenä kurssitarjonnan suunnittelun motiivina on ymmärrettävästi kurssien toteutumisen varmistaminen. ”Koulutussuunnittelijat ovat kansalaisopistojen kurssitarjonnan prosessin hallitsevia asiantuntijoita, jotka vastaavat kurssitarjonnan kysynnän ja tarjonnan vastaavuudesta. Heidän rooliinsa kuuluu myös uudistaminen ja kehittäminen, mikä määrää pysyykö kansalaisopisto kehityksen mukana muuttuvassa maailmassa.” (Mäkelä 2017.)

LÄHTEET:

BeLL. 2014. Benefits of lifelong learning - BeLL. Loppuraportti. Julkinen osa. <http://www.bell-project.eu/cms/wp-content/uploads/2014/06/Final-Report1.pdf> [luettu 12.12.2017]

Mäkelä, Jari 2017: Kansalais- ja työväenopistojen kurssitarjonnan muodostuminen. Tampereen yliopisto, Kasvatustieteiden yksikkö, Pro gradu- tutkielma. <http://tampub.uta.fi/bitstream/handle/10024/101090/GRADU-1495009805.pdf> [luettu 10.12.2017]

Manninen Jyri 2015: ”Mikä nakertaa vapaan sivistystyön vapautta, työtä ja sivistävyyttä?” Vapaa, vallaton & vangittu sivistystyö. Sivistystyön Vapaus ja Vastuu -pamfletti. Jenni Pätäri, Annika Turunen & Ari Sivenius (toim.)

Manninen, Jyri 2015b: Suomi nousuun sivistystyöllä? Kansalaisopisto-opiskelun tuottamien hyötyjen taloudellinen merkitys, Kansalaisopistojen liiton julkaisu 2.

Manninen, Jyri & Luukannel, Saara 2008: Omaehtoisen aikuisopiskelun vaikutukset. Vapaan sivistystyön opintojen merkitys ja vaikutukset aikuisten elämässä. Vapaan sivistystyön yhteisjärjestö VSY http://www.sivistystyo.fi/doc/Raportti_Vaikutukset.pdf [luettu 12.12.2017]

Jokinen, Jyrki & Poikela, Vesa & Sihvonen, Juha 2012. ”Sivistyshyöty ja sosiaalinen pääoma vapaassa sivistystyössä. Vapaan sivistystyön yhteisjärjestö VSY <http://www.sivistystyo.fi/doc/SIVISTYSHjasopo2012.pdf> [luettu 16.12.2017]